

Uchwała Komisji habilitacyjnej z dnia 31 lipca 2023 r.
powołanej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie nauki o sztuce
wszczętym na wniosek dr. Józefa Skrabskiego

§1

Komisja habilitacyjna powołana Uchwałą Rady Dyscypliny Nauki o Sztuce Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 4 listopada 2022 r., działając na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 poz. 478) oraz procedury obowiązującej w postępowaniach habilitacyjnych przeprowadzanych na Uniwersytecie Jagiellońskim (załącznik do uchwały nr 51/V/2023 Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 31 maja 2023 r.), po zapoznaniu się z recenzjami i dokumentacją wniosku, a także po odbyciu kolokwium habilitacyjnego stwierdza, że aktywność naukowa oraz osiągnięcia naukowe Habilitanta stanowią istotny wkład w rozwój dyscypliny nauki o sztuce i wyraża pozytywną opinię w sprawie nadania dr. Józefowi Skrabskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie nauki o sztuce, uznając spełnienie przesłanek warunkujących nadanie stopnia doktora habilitowanego, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 1-3 wskazanej ustawy.

UZASADNIENIE

Załącznik nr 1 do niniejszej uchwały zawierający uzasadnienie stanowi jej integralną część.

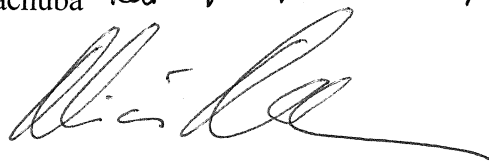
§2

Na niniejszą uchwałę nie przysługuje zażalenie. Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

Przewodnicząca: prof. dr hab. Katarzyna Mikocka-Rachuba

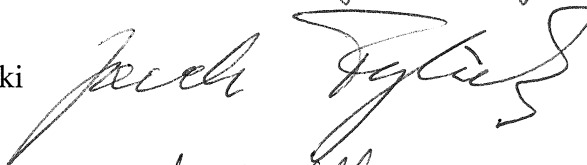
Recenzent: dr hab. prof. UAM Michał Mencfel

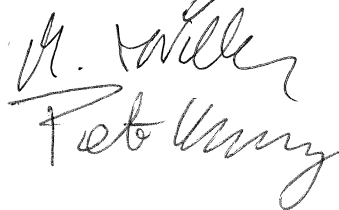
Recenzentka: dr hab. prof. IS PAN Hanna Osiecka-Samsonowicz

Recenzent: dr hab. prof. UMK Jacek Tylicki

Członek Komisji: prof. dr hab. Marek Walczak

Sekretarz Komisji: prof. dr hab. Piotr Krasny

**Uzasadnienie uchwały Komisji habilitacyjnej z dnia 31 lipca 2023 r.
powołanej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie nauki o sztuce
wszczętym na wniosek dr. Józefa Skrabskiego**

Komisja habilitacyjna po zapoznaniu się z dorobkiem dr. Józefa Skrabskiego uznała, że kandydat całkowicie wypełnił wymogi ustawowe do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego.

Dr Skrabski stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o sztuce uzyskał na podstawie rozprawy pt. *Paolo Antonio Fontana – architekt nadworny Sanguszków*, napisanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Marcina Fabiańskiego, obronionej w roku 2004 na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Specjalizuje się w historii sztuki nowożytnej (zwłaszcza architektury i malarstwa), a także angażuje się bardzo intensywnie w inwentaryzację zabytków. Pracuje jako adiunkt i kierownik Pracowni Inwentaryzacji i Digitalizacji Zabytków w Instytucie Historii Sztuki i Kultury Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II. Jest też kierownikiem Działu Dokumentacji Wizualnej Zamku Królewskiego na Wawelu – Państwowych Zbiorów Sztuki.

Jako swoje główne osiągnięcie naukowe dr Skrabski wskazał opublikowaną w 2021 roku książkę *Kościół polski w Rzymie: tożsamość i reprezentacja w perspektywie sztuki*. Książka przedstawia dzieje tej świątyni, jej wyposażenia i wystroju, odtworzone na podstawie wnikliwych badań archiwalnych i kwerend bibliotecznych–ukierunkowanych na starodruki. Autor przeanalizował architekturę kościoła, wskazując w przekonujący sposób autora projektu tej budowli, przypisał także autorstwo budynku hospicjum. Zinwentaryzował też i przeanalizował dzieła sztuki stanowiące obecnie wystrój i wyposażenie kościoła. Szczególnie wiele uwagi poświęcił funkcjonowaniu hospicjum i świątyni, analizując zarówno ich funkcje praktyczne (jako schronienie dla pielgrzymów i ośrodek życia polskiego w Rzymie), jak i symboliczne (jako budowli służących propagandzie Rzeczypospolitej i manifestujących komponenty polskiej tożsamości).

Wprawdzie recenzje były w stosunku do rozprawy miejscami krytyczne, a ich autorzy podnosili nieco kwestii polemicznych i uwag metodologicznych, ale ocena końcowa książki była we wszystkich recenzjach pozytywna.

Prof. Anna Czyż zauważyła, że Habilitant nie opisał precyzyjnie udziału wszystkich narodowości Rzeczypospolitej w zarządzaniu hospicjum i kościołem polskim w Rzymie oraz w finansowaniu ich fabryk. Wyjaśnienie kwestii, w jakim stopniu kościół ukazywał sobą Polskę jako Rzeczpospolitą, a w jakim jako Koronę, jest zdaniem Recenzentki bardzo istotne dla ustalenia jego funkcji jako artystycznego znaku tożsamości narodowej i państwowej. Za ważną i bardzo interesującą uznała część wstępu, w której dr Skrabski omówił formowanie się instytucji narodowych kościołów i hospicjów funkcjonujących w Rzymie, co pozwoliło mu na rozeznanie początków polskiego ośrodka. Orzekła też, że książka *Kościół polski w Rzymie* w znaczący sposób wzbogaca wiedzę o historii i artystycznych dziejach tego zabytku. Wiele przeprowadzonych analiz rzuca interesujące światło na rozwiązania formalne i treściowe, zastosowane w dziełach stanowiących wystrój i wyposażenie świątyni oraz hospicjum. Bardzo cenne są też jej zdaniem ustalenia atrybucyjne poczynione przez dr. Skrabskiego, oparte na kwerendach źródłowych i analizie form. Bardzo wysoko oceniła obfite wykorzystanie w książce źródeł, w większości przywołanych po raz pierwszy przez Autora.

Prof. Michał Mencfel stwierdził, że książka dr. Skrabskiego jest bardzo rzetelnie podbudowana źródłowo, zawiera wiele nowych, wiarygodnych ustaleń i choć jest napisana w dość tradycyjny sposób, jej Autor posługuje się przemyślaną metodą analizy dzieł sztuki nowożytnej, polegającą głównie na obserwacji problematyki ich społecznego oddziaływania i kształtowania za ich pomocą pożądaných poglądów i postaw. Recenzent pochwalił Habilitanta za to, że nie dążył on do przesadnej aprecjacji artystycznych form polskiego hospicjum i kościoła, ale pokazał wiernie wysiłki ich zarządców, którzy mimo braku środków i odpowiednich uwarunkowań organizacyjnych starali się nadać w miarę okazałe formy i godny przekaz tej „wizytówce” Rzeczypospolitej w Wiecznym Mieście. Prof. Mencfel podkreślił, że książka dr. Skrabskiego cechuje się bardzo szeroką perspektywą, ponieważ sytuuje polski kościół i hospicjum w kontekście rozmaitych zjawisk artystycznych, kulturowych i historycznych. Dostrzegł z uznaniem, że Habilitant wykazał się rozważnym krytycyzmem wobec wcześniejszych ustaleń polskich badaczy, korygując i wzbogacając je także poprzez odwołanie się do modeli badawczych wypracowanych w żywym aktualnie nurcie badań nad rzymskimi kościołami narodowymi. Prof. Mencfel uznał książkę dr. Skrabskiego za ważne osiągnięcie polskiej historiografii artystycznej, świadczące w pełni o dojrzałości badawczej Autora.

Prof. Hanna Osiecka-Samsonowicz zarzuciła książce Habilitanta pewną niejasność metodologiczną, polegającą na zapożyczaniu pojęć z innych nauk humanistycznych lub społecznych bez odpowiedniego komentarza. Uznała jednak, że w zasadniczej części rozważań został przyjęty tradycyjny (i właściwy w tym miejscu) *modus operandi*, polegający na wnikliwej lekturze i analizie źródeł opisujących okoliczności wykonania dzieł sztuki i sposoby ich recepcji. Doceniła zainteresowanie Habilitanta artystyczną oprawą uroczystości organizowanych w kościele polskim jako szczególnie efektowną manifestacją znaczenia Rzeczypospolitej w chrześcijańskim świecie, wskazując przy tej okazji włoskie źródła, dokumentujące tę efemeryczną sztukę, które nie zostały wykorzystane w książce. Orzekła jednak, że Habilitant udowodnił swoją książką gruntowną znajomość dorobku nowożytnej architektury i sztuki rzymskiej oraz zachodzących w niej procesów. Doceniła także jego wiedzę na temat europejskiego malarstwa i rzemiosła artystycznego i umiejętność jej adaptacji do badań nad polskim dziedzictwem artystycznym. Stwierdziła, że książka dr. Skrabskiego jest pierwszym monograficznym ujęciem blisko czterystu lat dziejów polskiego kościoła i hospicjum w Rzymie, zakreślonym na bogatym tle historycznym, społecznym, religijnym i artystycznym. Tak obszernego i gruntownego opracowania nie doczekała się żadna narodowa placówka w Rzymie, co sprawia, że książka Skrabskiego jest znaczącym osiągnięciem, nie tylko w kontekście polskim, ale także międzynarodowym.

Prof. Tylicki ocenił w podobny sposób znaczenie pracy Habilitanta, chwalać nie tylko jej imponującą bazę źródłową, ale także wykorzystanie przy jej pisaniu licznych publikacji, dostarczających nie tylko informacji o polskim kościele i hospicjum, ale także bogatego „materiału porównawczego”. Wytknął wprawdzie dr. Skrabskiemu niepełne rozwinięcie kwestii społeczno-historycznych, zasygnalizowanych w podtytule jego rozprawy oraz podjął polemikę z niektórymi zaproponowanymi w niej rozpoznaniem ikonograficznymi. Stwierdził jednak, że niemal wszystkie analizy treści i form dzieł sztuki zaprezentowane w pracy są bardzo rzetelne, dobrze uzasadnione i wyważone. Rozważania szczegółowe są zaś skomponowane w płynną, klarowną i logiczną narrację, prowadzącą czytelnika przez złożoną problematykę artystyczną, historyczną, historyczno-kulturową i polityczno-religijną. Prof. Tylicki stwierdził, że monografia *Kościół polski w Rzymie* jest dziełem wręcz pomnikowym, charakteryzującym się w znacznej mierze klarowną, logiczną narracją. Praca ta poświadcza ogromną pracowitość i kompetencje Autora, czyli przymioty świadczące najlepiej o jego dojrzałości naukowej.

Członek Komisji prof. Marek Walczak stwierdził w swojej opinii, że książka *Kościół polski w Rzymie* powstała w oparciu o bardzo solidną kwerendę źródłową i stanowi cenne

opracowanie monograficzne ważnego elementu polskiego dziedzictwa artystycznego poza granicami kraju. Jest to niewątpliwie pozycja bardzo użyteczna nie tylko dla historyków sztuki, ale dla wszystkich zajmujących się dziejami Polski i jej kultury w epoce nowożytnej. Pewien niedosyt budzi brak w rozważaniach Habilitanta pogłębionej refleksji metodologicznej, przy równoczesnym podawaniu bardzo wielu informacji, często o niewielkim znaczeniu. Mimo tych zastrzeżeń praca zasługuje wszakże na jednoznacznie wysoką ocenę, zwłaszcza ze względu na znakomicie przeprowadzone analizy dzieł sztuki, przemyślaną kompozycję i obfity materiał ilustracyjny.

Z opiniami tymi zgodził się sekretarz Komisji prof. Piotr Krasny, dodając, że przeprowadzenie przez Habilitanta kwerend w kilku państwach wymagało znacznych wysiłków organizacyjnych i sporych kompetencji językowych. Dzięki badaniom dr. Skrabskiego polski zabytek w Rzymie doczekał się wszechstronnego opracowania, jakiego nie mają znacznie okazalsze i częściej obecne w literaturze historyczno-artystycznej nowożytne budowle w tym mieście.

Przewodnicząca Komisji prof. Katarzyna Mikocka-Rachubowa orzekła, że książka dr. Skrabskiego świadczy o jego dużych kompetencjach w badaniu różnych rodzajów sztuki, także zaniebanego ostatnio rzemiosła artystycznego. Przy jej przygotowaniu Habilitant wykazał się pasją, zaangażowaniem, solidnością, dociekliwością i umiejętnościami pracy w oparciu o szeroką bazę źródłową. Z przedstawionych recenzji jednoznacznie wynika, że posiadał on umiejętności, wiedzę i kompetencje oczekiwane od doktorów habilitowanych, a jego osiągnięcia naukowe stanowią znaczny wkład w rozwój nauk o sztuce.

Wszyscy Recenzenci są zgodni w wysokiej ocenie dorobku naukowego Habilitanta. Z pewną rezerwą odnieśli się wprawdzie do klasyfikowania przez niego krótkich not katalogowych jako artykułów zamieszczonych w monografiach, ale stwierdzili, że po odliczeniu tych niewielkich tekstów i tak pozostaje do oceny około trzydziestu bardzo okazałych i wnikliwych opracowań. Wszyscy docenili znaczące osiągnięcia dr. Skrabskiego w zakresie inwentaryzacji zabytków, prezentowane zarówno w tradycyjnej wersji papierowej (opracowania kościołów z ziem ruskich dawnej Rzeczypospolitej) jak i nowocześniejszej wersji elektronicznej (zabytki sakralne Małopolski). Stwierdzili, że osiągnięcia te wnoszą bardzo wiele informacji do badań nad sztuką polską, dostarczając znakomicie (choć, rzecz jasna wstępnie) opracowanego materiału innym badaczom. Wszyscy recenzenci ocenili też wysoko książki wydane przez Habilitanta – monografię *Paolo Fontana. Nadworny architekt Sanguszków* (będącą znacznie rozszerzoną i poprawioną wersją rozprawy doktorskiej, wydaną w roku 2007) oraz *Kościół Grybowa* (2010). W obu książkach docenili wnikliwość

przeprowadzonych kwerend archiwalnych i bibliotecznych, precyzję analiz dzieł sztuki, prowadzących do wielu nowatorskich ustaleń, a także płynną i dobitną retorycznie narrację. Podobnymi walorami cechują się – ich zdaniem – także duże artykuły Skrabskiego, a zwłaszcza opracowania modernizacji wystroju kościoła Mariackiego w Krakowie i działalności warsztatów kamieniarskich przy kamieniołomie w Dębniku. Za mankament dorobku Habilitanta uznali zaś jego niewielkie umiędzynarodowienie, wytknięte szczególnie mocno przez prof. Mencfela. Recenzent ten dostrzegł również, że dr Skrabski opublikował większość swoich artykułów w czasopiśmie o niewielkim zasięgu ograniczonym jedynie do obszaru Polski. Prof. Mencfel odnotował jednak, że dr Skrabski zaczął w ostatnim czasie intensywniej publikować artykuły w językach obcych, co uznał za zwiastun jego śmielszej „polityki publikacyjnej”. Zdaniem wszystkich recenzentów zdecydowana większość prac Habilitanta spotkałaby się z uznaniem także wtedy wówczas, gdyby była dostępna na znacznie szerszym forum, a zatem należy je uznać za dowód jego znaczących kompetencji badawczych.

Recenzenci i członkowie Komisji ocenili również wysoko działalność dydaktyczną dr. Skrabskiego, obejmującą nie tylko konwencjonalne stacjonarne zajęcia, ale także interesujące zajęcia terenowe, polegające m.in. na włączaniu studentów w prace inwentaryzacyjne. Odnotowali, że Habilitant odegrał kluczową rolę w uruchomieniu kierunku historia sztuki na UPJPII, przyczyniając się znacznie do właściwego ukształtowania programu tych studiów. Pochwalili zgodnie działalność organizacyjną Habilitanta, podkreślając szczególnie jego sprawność w pozyskiwaniu grantów Narodowego Centrum Nauki i Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki oraz ich wykorzystywanie do rozwijania dużych przedsięwzięć naukowych, a zwłaszcza bardzo pożytecznego programu inwentaryzacji zabytków sakralnych w Małopolsce.

Wątpliwości Recenzentów i członków Komisji dotyczące rozprawy stały się przedmiotem wymiany poglądów z Habilitantem podczas kolokwium. Ożywiona i wnikliwa dyskusja pozwoliła na wyjaśnienie wielu kwestii, choć w niektórych sprawach dyskutanci pozostali przy swoich zdaniach, co odzwierciedla protokół. W podsumowującej dyskusji Recenzenci i członkowie Komisji uznali jednak, że wskazane przez nich usterki nie mogą zmienić pozytywnej oceny generalnej całej rozprawy całego dorobku dr. Skrabskiego. Habilitant podczas kolokwium wyjaśnił intencje, które nim kierowały i powody, dla których dokonywał takich a nie innych wyborów, co członkowie Komisji uznali za wystarczające.

W dyskusji po kolokwium członkowie komisji zwrócili uwagę na walory rozprawy dr. Skrabskiego, jakimi były: podjęcie wnikliwych badań nad zabytkiem zajmującym szczególnie ważne miejsce w polskim dziedzictwie kulturowym, przeprowadzenie dogłębnych kwerend

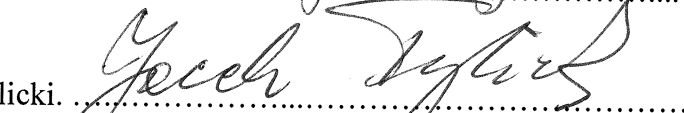
źródłowych, dokonanie wielu trafnych atrybucji i wieloaspektowych analiz dzieł sztuki tworzonej w środowisku rzymskim oraz wskazanie nowych perspektyw badawczych w studiach nad zabytkami odgrywającymi ważną rolę w swoistej autoprezentacji polskich instytucji państwowych i kościelnych.

Podjęta jednogłośnie w toku posiedzenia Komisji habilitacyjnej uchwała pozytywnie opiniuje wniosek dr. Skrabskiego o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie nauki o sztuce. Wszyscy obecni członkowie komisji uznają, że Kandydat wypełnił wymogi ustawowe do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego.

Przewodnicząca: prof. dr hab. Katarzyna Mikołacka-Rachuba.....

Recenzent: dr hab. prof. UAM Michał Mencfel.....

Recenzent: dr hab. prof. ISPAN Hanna Osiecka-Samsonowicz.....

Recenzent: dr hab. prof. UMK Jacek Tylicki.....

Członek Komisji: prof. dr hab. Marek Waleczak.....

Sekretarz Komisji: prof. dr hab. Piotr Krasny.....